

nowych, które coraz częściej odkrywa się w południowo-wschodniej Polsce³. Materiały omawiane wystąpiły licznie również poza obrębem jam, na złożu wtórnym, często w przemieszaniu z zabytkami łużyckimi, a w jednym wypadku nawet powyżej grobu należącego do cytowanej kultury. Dowodzi to silnego zniszczenia osady kultury ceramiki wstęgowej.

Stan zachowania cmentarzyska łużyckiego jest również bardzo niezadawalający. Odkryto 11 grobów lecz wszystkie były mocno uszkodzone. Górne ich części napotymano już na głębokościach 15–20 cm. co bardzo sprzyjało niszczeniu przy pracach ogrodowych. Mimo iż obecny obraz grobów nie pozwala na wierną rekonstrukcję ich pierwotnego stanu, uważam, że najprawdopodobniej wszystkie należy uznać za

³ W woj. rzeszowskim obsydian stwierdzono dotąd oprócz Albigowej w 7 miejscowościach, mianowicie: Boguchwałe pow. Pleszów i Rzeszowie, Czarnej pow. Ustrzyki Dolne, Łęczucie, Łukawicy pow. Lubaczów, Wietrznie pow. Krosno oraz w Płazówce pow. Kolbuszowa.

Kazimierz Moskwa

Badania na cmentarzysku łużyckim w Grodzisku Dolnym powiat Leżajsk

Wykopaliska w Grodzisku Dolnym prowadzono w roku 1963 na cmentarzysku łużyckim, znajdującym się w obrębie parceli J. Łyżnia, oznaczonym jako stan. 1, były kontynuacją prac rozpoczętych tu w latach poprzednich¹. Prowadzone były z ramienia Konserwatora Zabytków Archeologicznych Woj. Rzeszowskiego. Badaniami kierowali mgr A. Kwolek i autor.

Rozkopano około 1 ara powierzchni, odkrywając 12 nowych grobów, które otrzymały kolejne numery 128–139. Formy grobów, jak również ich wyposażenie, przedstawiają się bardzo ciekawie. Wszystkie były ciałopalne, a wśród nich 10 popielnicowych i 2 jamowe.

Spośród pochówków popielnicowych najbardziej interesującymi okazały się oznaczone numerami 128, 136 i 138.

Grób 128 składał się z popielnicy o zaokrąglonym brzuściu ze stożkowatą szyjką, dużego czerpaka wewnątrz, spoczywającego na przepalonych kościach oraz misy nakrywającej całość.

Grób 136 stanowiły dwa czerpaki, jeden wysokości 10 cm, drugi wysokości 7 cm, obydwa odwrócone dnem do góry. Pod większym czerpakiem wystąpiły przepalone kości.

¹ K. Moskwa: Konserwatorskie archeologiczne prace wykonawcze przeprowadzone w województwie rzeszowskim w r. 1962. Sprawozdania Pleszowskiego Ośrodka Archeologicznego za rok 1962. Rzeszów 1962, s. 14–15 (Ryc. 4; 1).

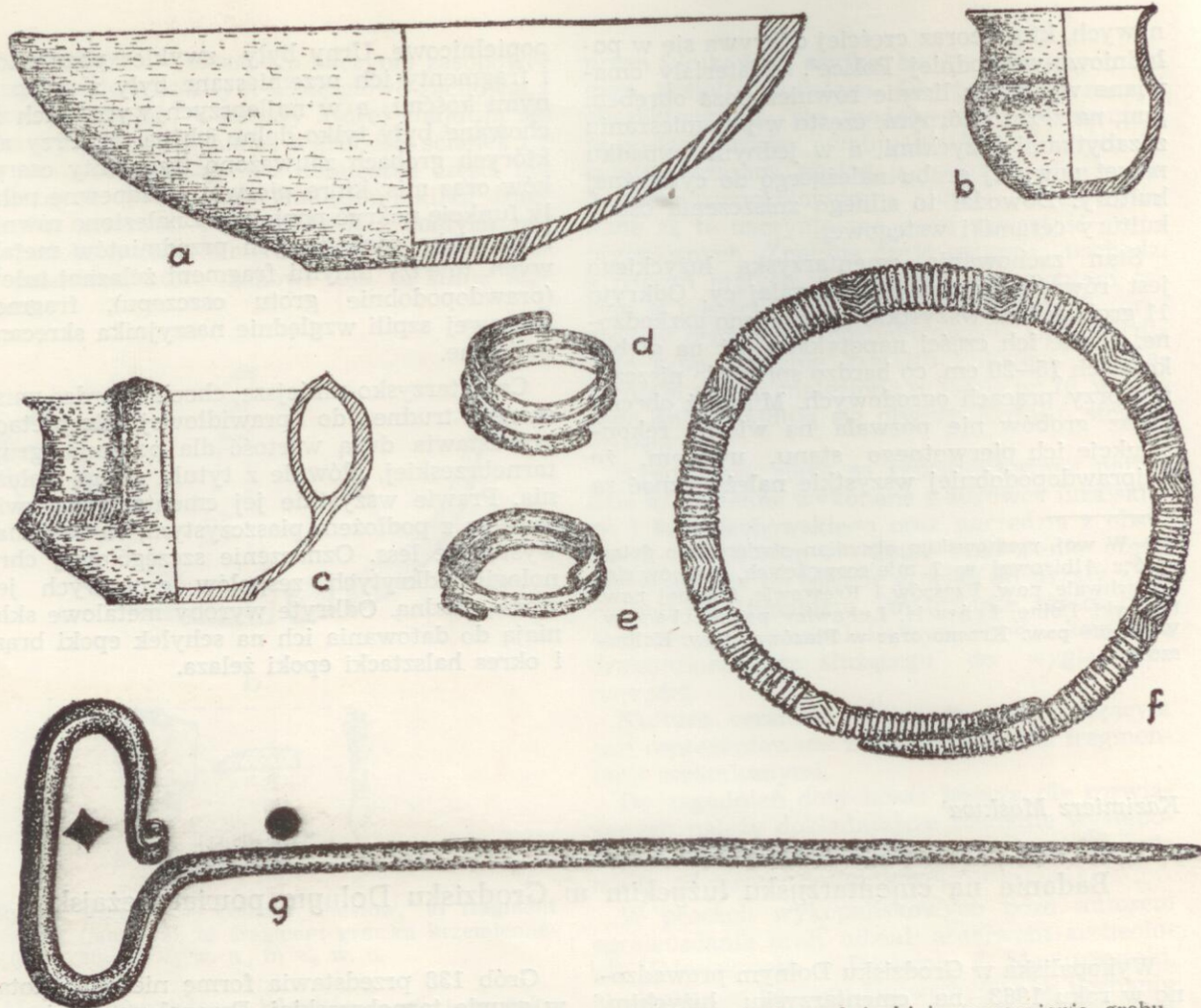
popielnicowe. Urny były zwykle pogniecione i fragmenty ich przemieszane były z przepalonymi kośćmi, a w najlepszych wypadkach zachowane były tylko dolne ich partie. Przy niektórych grobach zauważono fragmenty czerpaków oraz mis, które pierwotnie zapewne pełniły funkcję nakryć popielnic. Znalaziono również kilka słabo zachowanych przedmiotów metalowych, między innymi fragment żelaznej tulejki (prawdopodobnie grotu oszczepu), fragment brązowej szpili względnie naszyjnika skręcanego i inne.

Cmentarzysko niniejsze, chociaż bardzo zniszczone i trudne do prawidłowej interpretacji, przedstawia dużą wartość dla poznania grupy tarnobrzeskiej, głównie z tytułu swego położenia. Prawie wszystkie jej cmentarzyska związane są z podłożem piaszczystym, tu natomiast występuje less. Oznaczenie szczegółowej chronologii odkrytych zespołów grobowych jest rzeczą trudną. Odkryte wyroby metalowe składają do datowania ich na schyłek epoki brązu i okres halsztacki epoki żelaza.

Grób 138 przedstawia formę nieznaną dotąd w grupie tarnobrzeskiej. Przepalone kości spoczywały, podobnie jak w grobie 136, również wprost na piasku, a część ich nakryta była misą. (Ryc. 1a). Pod misą na kościach znajdowała się bransoleta brązowa z końcami zachodzącymi za siebie, o przekroju okrągłym, zdobiona pasmem pionowych linii, przedzielanym w ośmiu miejscach pasami złożonymi z linii skośnych (Ryc. 1f) oraz szpila brązowa z główką owalną, wydłużoną, zawiniętą w uszko (Ryc. 1g). Od strony północnej prawie przylegał do ścianki misy duży czerpak odwrócony dnem do góry (Ryc. 1c), obok niego znajdował się pierścionek dwu i pół zwojowy z taśmy brązowej (Ryc. 1d), podobny pierścionek wystąpił także po przeciwnej stronie misy (Ryc. 1e), a wschodnia część tego naczynia częściowo przykrywała małe naczynie (Ryc. 1b), skierowane otworem ku górze.

Cytowane materiały bardzo mocno wzbogacają wiedzę o grupie tarnobrzeskiej, z którą cmentarzysko to należy łączyć. Szczególnie interesująca jest dla nas szpila brązowa (Ryc. 1g), której wiernej analogii nie jestem w stanie wskazać. Bardzo ciekawe są także niektóre formy popielnic, zwłaszcza garnki tulipanowate, znane dotąd w grupie tarnobrzeskiej oprócz naszego stanowiska jeszcze w Chodorówce pow. Brzozów. Chronologia cmentarzyska z Grodziska Dolnego jest bardzo trudna do oznaczenia. Występujące tu formy ceramiczne, zwłaszcza

Ryc. 1. Grodzisko Dolne pow. Leżańsk, stan. 1 — cmentarzysko kultury łużyckiej; wyposażenie grobu nr 138, a — c ok. 1/3 w. n. pozostałe w. n. Rys. K. Moskwa

cza tulipanowate, sugerują możliwość łączenia go z wczesną fazą kultury łużyckiej, niektóre wyroby brązowe, np. szpile z główką zawiniętą ślimacznicowato, skłaniają do znacznie późniejszego datowania omawianego obiektu. Zaznaczyć należy, że wiele spośród odkrywanych

tu materiałów posiada odpowiedniki w kulturze wysockiej. Dlatego też uważam, iż całkowite opracowanie wszystkich materiałów z niniejszego cmentarzyska, stanie się ciekawym przyczynkiem do znajomości kultury łużyckiej w południowo-wschodniej Polsce.

Kazimierz Moskwa

Osada kultury łużyckiej w Woli Małej powiat Łańcut

Stanowisko w Woli Małej, oznaczone numerem 1, zostało odkryte w r. 1962 przez R. Łęcznara na jego parceli w związku z prowadzonymi tam robotami ziemnymi¹. Ponieważ właściciel parceli przystępował tam do prac budowlanych, zaistniała konieczność przeprowadzenia badań ratowniczych. Prace te zostały podjęte z ramienia Konserwatora Zabytków Archeologicznych Woj. Rzeszowskiego w sierpniu 1963 r. Kierownictwo spoczywało w rękach autora, a brali w nich udział również R. Mazur i W. Mazur. Badaniami objęto przestrzeń około 5 arów, przy czym rozkopano jedynie najbardziej zagrożoną powierzchnię około 1 ara.

Odsłonięto i wyeksplorowano 5 jam o kształcie zbliżonym do owalu, z których najmniejsza miała wymiary 70 i 80 cm, a największa 130 i 160 cm. Zarysy ich pokazywały się na głębokości około 40–50 cm. Dna ziemianek występowały na głębokości przeważnie poniżej 100 cm, w jednym wypadku zaledwie przekraczając ją. Wypełnisko tychże obiektów stanowił less brunatny lub brunatnoszary wraz z grudkami przepalanej gliny oraz ułamkami ceramiki. Fragmenty naczyń, posiadających przeważnie domieszkę gruboziarnistą noszą niekiedy cechy bardzo słabego wypału, mając bardzo miękką powierzchnię, co w chwili odkrycia stało